

Христина ТРІЩ
студентка факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний
економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Сороківська З. К.

АНАЛІЗ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Роль споживчого кредитування в Україні значно зростає під впливом фінансової глобалізації та макроекономічної ситуації, а взаємовідносини між банками та населенням супроводжується численними проблемами.

Споживчий кредит – це кредит, який видається фізичним особам на потреби, не пов'язані із професійною чи підприємницькою діяльністю. Даний вид кредиту має багато специфічних рис, пов'язаних із особливостями сфери особистого споживання громадян. По-перше, цей вид позики відображає відносини між кредитором і позичальником, сутність яких полягає у кредитуванні кінцевого споживання, на відміну від позик, які надають суб'єктам господарювання для виробничих цілей або для придбання активів, що породжують рух вартості (наприклад, акцій, облігацій тощо). По-друге, на відміну від інших видів кредиту, якими користуються переважно суб'єкти господарювання, споживчі кредити одержують, як правило, фізичні особи. По-третє, споживчий кредит є способом задоволення споживчих потреб населення, тобто особистих, індивідуальних потреб людей [2].

Споживче кредитування активно розвивається в нашій країні. Так, 30–50% усіх покупок у торговельних мережах здійснюються у кредит, серед яких лідирує побутова та аудіо і відеотехніка. Найбільш розповсюджена сума купівель у кредит – 300–400 дол. Близько 80% усього ринку споживчого кредитування сконцентровано в великих торговельних мережах «Фокстрот», «Ельдорадо» та ін. [1].

З 2014 року частка споживчих кредитів строком до 1 року в портфелі вітчизняних банків становила більше 37%. Рівень кредитної заборгованості населення відносно ВВП знизився з 29,6 % у 2008 р. до 13,3 % на початок 2014 р. За інформацією Асоціації колекторського бізнесу України (АКБУ) за останні п'ять років сума проблемних боргів населення в кредитному портфелі кредитних установ збільшилася з 67 млрд. грн. до 75 млрд. грн., що становило в 2014 р. близько 45 % загального обсягу боргів [3].

Подальше зростання проблемних кредитів у банках у 2014-2015 рр. відповідало новій девальвації гривні та є підтвердженням хибності дозволеного у 2003 році кредитування населення в іноземній валюті, в той час як більшість доходів домогосподарства отримують у гривні, а економічний стан у країні оцінюється як нестабільний. Збільшення частки споживчих кредитів у кредитних портфелях банків упродовж 2014-2015 рр. пояснюється перерахунком залишків заборгованості за кредитами, що пов'язано зі зміною курсу гривні.

За даними Національного банку України, станом на жовтень 2016 р. обсяг споживчих кредитів, наданих домашнім господарствам, становив 100,1 млрд. грн., у порівнянні з 108,5 млрд. грн. за аналогічний період минулого року, що свідчить, на жаль, про тенденцію зменшення обсягу споживчого кредитування.

Проте, з метою сприяння відновленню довіри населення до банківської системи та виконання зобов'язань України за Угодою про асоціацію з Європейським Союзом, 15.11.2016 р. Верховна рада України прийняла Закон України «Про споживче кредитування», який вже 08.12.2016 р. був підписаний Президентом України та набрав чинності 10.06.2017 р.

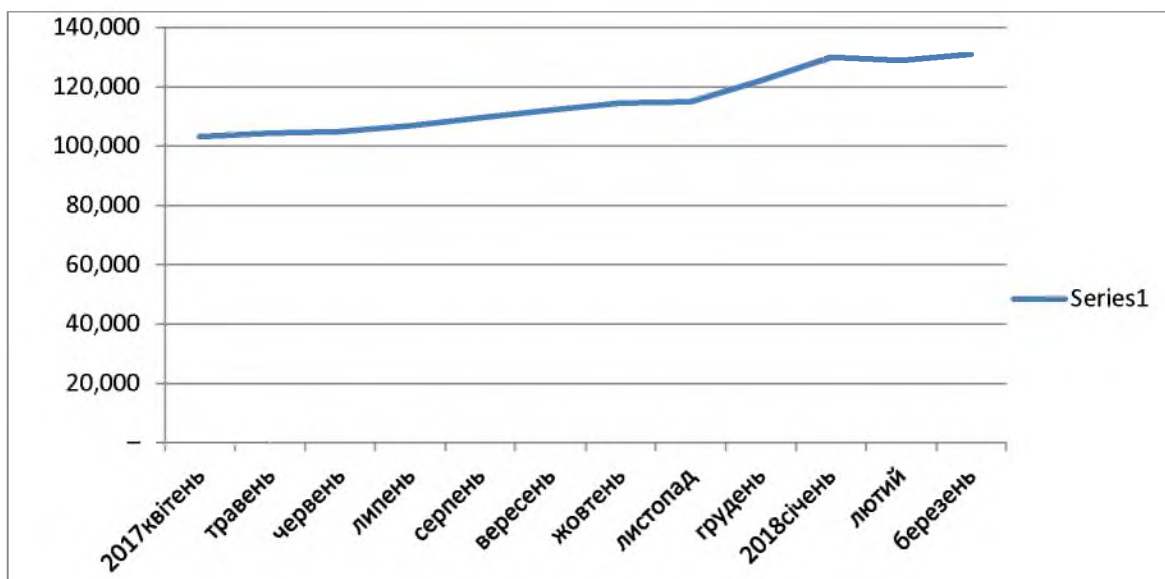

Рис 1. Динаміка споживчих кредитів

Джерело: Складений самостійно на основі [3]

На рис. 1 відображено тенденції зміни кредитного попиту домогосподарств. Наведені дані свідчать про те, що після прийняття закону, банки схвалювали більше заявок громадян на кредити. Тобто можна зробити висновок про позитивний вплив Закону України «Про споживче кредитування». Також банки продовжили знижувати кредитні стандарти, тобто вимоги до позичальників. Крім того, банкіри відзначають, що протягом другого кварталу 2017 року знижувалися відсоткові ставки за кредитами (більшою мірою – споживчих). При цьому розміри споживчих кредитів були знижені, а заставні вимоги по іпотеці – збільшені.

За прогнозами банкірів, зростання ринку споживчого кредитування в 2018 році становитиме близько 50%, в пріоритеті залишаться готівкові кредити.

"Пріоритетним напрямком залишиться видача готівкових кредитів. За нашими прогнозами, зростання ринку може становити 70%", - відзначає Олексій Пузняк, директор департаменту з розвитку роздрібних продуктів "Альфа-Банк Україна".

Проте, на даний момент актуальною проблемою для банків залишаються саме високі ставки за споживчими кредитами, які зараз становлять 40-80% і вище. Це є стримуючим фактором для зростання ринку і залучення нових клієнтів.

Отже, провівши дослідження даної проблеми, можна зробити висновок, що споживчий кредит має велике соціально-економічне значення для розвитку країни. Він чинить на економіку як позитивний, так і негативний вплив, характер якого суттєво змінюється залежно від фази економічного циклу. Після прийняття закону «Про споживче кредитування» в Україні зросла кількість споживчих кредитів порівняно з іншими роками. Проте велике значення має те, що банки почали знижувати вимоги до позичальників та відсоткові ставки. Тому подальший розвиток кредитування фізичних осіб в Україні має бути спрямований на: удосконалення нормативно-правової бази у сфері кредитування фізичних осіб; здешевлення споживчих кредитів шляхом прив'язки відсоткової ставки за ними до облікової ставки НБУ; комплексний підхід до оцінки кредитоспроможності потенційних позичальників із застосування скоринг-систем, що спростить процедури отримання споживчого кредиту; забезпечення функціонування всеукраїнського бюро кредитних історій, у якому мають бути сконцентровані дані про усіх потенційних позичальників; активне використання маркетингових технологій для забезпечення зростання обсягів споживчого кредитування, створення нових кредитних продуктів для фізичних осіб.

Література:

1. Споживче кредитування в Україні: сучасний стан і напрями розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2011_3/VUBSNBU12_p227-p230.pdf
2. Ачкасов М.В. Споживчі кредити [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.consumerinfo.org.ua/must_know/quality/581/4134/#print
3. Статистика НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/control/uk/index>